

Atatürk'ün Vefatı ve Yankıları

Atatürk'ün Son Günleri ve Vefatı

- Devlet işlerinde son derece titiz olan Atatürk, kendi sağlığına gerektiği kadar özen gösteremiyordu. Devleti ilgilendiren meselelerde aralıksız çalışırdı. Bu yoğun tempodan dolayı 1937'de sağlığını iyice bozmuştu.
- Hastalığına ilk teşhisi Yalova gezisinde Dr. Nihat Reşat Belger koymuştur.
- Ciddi bir şekilde dinlenmesi gereken Atatürk Yurt gezilerine devam eder. Doktorların kesin dinlenme tavsiyesinde bulunmasına rağmen gündemde olan Hatay sorununu çözmek için yoğun bir şekilde çalışmaya başlar.
- Tüm uğraşlara rağmen Atatürk'ün sağlığı kötüye gitti. Deniz havasının iyi geleceği düşüncesiyle Atatürk'ün İstanbul'a gitmesine karar verildi.
- 8 Kasımda Atatürk rahatsızlandı. 10 Kasım Perşembe günü büyük önder Atatürk, saat 09.05'te Dolmabahçe'de hayata veda etti.
- Atatürk'ün naaşı 20 Kasımda Türkiye Büyük Millet Meclisine getirildi.
- 21 Kasımda Etnografya Müzesi'ne götürülerek katafalka konuldu.
- Atatürk'ün naaşı 1953'e kadar kaldığı Etnografya Müzesi'nden 10 Kasım 1953'te Anıtkabir'e nakledildi.
- Vefatından bir gün sonra 11 Kasım 1938 günü TBMM toplandı.
- Yapılan oylama sonucunda Malatya Milletvekili İsmet İnönü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci cumhurbaşkanı oldu.

Atatürk'ün Vefatının Yankıları

Yurt İçindeki Yankıları

- Atatürk'ün vefatı bütün yurtda derin bir üzüntüyle karşılandı. Bütün yurtda yas ilan edildi.
- Genç, yaşlı bütün vatandaşlar, Atatürk'e olan saygılarından dolayı cenaze törenine katıldı.
- 11 Kasım günü ulusal anlamda bütün gazetelerin manşetleri ulu önderin kaybını aktarıyordu.
- Birçok şair, yazar ve sanatçı eserlerinde bugünün duygusunu ve acısını yansıttı..

Yurt Dışındaki Yankıları

- Birçok yabancı basın kuruluşu vefat haberini birinci sayfadan duyurdu.
- Düşmanlarının bile saygısını kazanmış olan Atatürk, vefatı ile tüm dünyayı etkilemiştir.
- Birçok devlet başkanı yayınladıkları mesajlarla vefatın kendilerinde uyandırdığı derin üzüntüyü paylaşmışlardır.

Atatürk'ün ölümü üzerine dünya basını ve dünya devlet başkanları taziye mesajları yayınlamıştır. Bu durum Atatürk'ün sadece Türkiye'nin değil, dünyanın da değer verdiği evrensel değerlere sahip bir lider olduğunun kanıtıdır.

Atatürk'ün Eserleri

- Atatürk çok yönlü bir kişilik yapısına sahiptir. Yazdığı birçok eser, yaptığı inkılaplar ve açtığı kurumlar bunun kanıtıdır.

Atatürk'ün bazı yazılı eserleri şunlardır:

- Nutuk
- Geometri
- Cumalı Ordugâhı
- Tâbiye ve Tatbikat Seyahati
- Vatandaş İçin Medeni Bilgiler

Atatürk'ün açtığı bazı kurumlar şunlardır:

- TBMM
- Türk Dil Kurumu
- Türk Tarih Kurumu
- Ankara Hukuk Mektebi
- Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

"Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir." diyen Atatürk, böylelikle en büyük eserinin Türkiye Cumhuriyeti olduğunu ifade etmiştir.

Şeyhmus Yüce - www.sosyalbilgiler.biz

Şeyhmus Yüce - www.sosyalbilgiler.biz

Atatürk'ün Vefatı

2. Dünya Savaşı'nın Başlaması

Milli Koruma Kanunu

Varlık Vergisi Kanunu

Adana ve Kahire Konferansları

Yalta Konferansı

Millî Kalkınma Partisi

2. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

Demokrat Partinin Kurulması

10 Kasım 1938

1939

18 Ocak 1940

11 Kasım 1942

1943

4-11 Şubat 1945

22 Eylül 1945

1945

7 Ocak 1946

2. Dünya Savaşı ve Türkiye

Yabancı Okullar Sorunu

- Osmanlı'nın verdiği ayrıcalıklardan yararlanan yabancı devletler Osmanlı topraklarında birçok okul açmıştı.
- Bu okullarda devletin yeterince denetim hakkı yoktu.
- Bunu değerlendiren yabancı okullar, eğitimden çok misyonerlik gibi zararlı faaliyetler gerçekleştiriyordu.
- Bu durum azınlıkların isyan etmeleri, toplum içinde kültür farklılıklarının oluşması gibi bir çok sonucu beraberinde getirmişti.

Lozan'da Yabancı Okullar Konusu

Yabancı okullar, Türk Hükûmetinin koyacağı kurallara uymaları şartıyla faaliyetlerine devam edebileceklerdir.

- Lozan'dan sonra yabancı okullarla ilgili yasal düzenlemeler yaptı.
- "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" çıkarılarak yabancı okulların ayrıcalıkları son verildi ve bu okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı.
- 1926 yılında hazırladığı Maarif Teşkilatı Hakkında Kanun ile yabancı okulların faaliyetlerini yeniden düzenledi.
- Yabancı okullara Türk öğretmenler tarafından Türkçe okutulmak üzere tarih ve coğrafya dersleri de konuldu.
- Ayrıca tüm yabancı okulların Türk müfettişler tarafından denetlenmesi kararlaştırıldı.
- Türkiye yabancı okullar konusunu tüm tepkilere rağmen Milletler Cemiyetine bile götürmedi. Gerekçe ise iç meselemiz olarak kabul ettiğimiz bu konuya başka devletlerin karışmalarını önlemektir.

Not: Bu konu daha çok FRANSA ile aramızda sorun olmuştur.

Dış Borçlar Sorunu

- Osmanlı Devleti dış ülkelerden aldığı borçların faizini dahi ödeyemez hâle gelmiş ve iflas etmişti.
- Alacaklı devletler "Düyûn-u Umûmiye" adıyla bir teşkilat kurup Osmanlı'nın bazı gelir kaynaklarına el koydular.

Lozan'da Dış Borçlar Konusu

Borçlar, Türkiye ile Osmanlı'dan ayrılan devletler arasında paylaşılacak ve yirmi yıl içinde ödenecektir.

- 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkileyince ödemede aksaklıklar yaşandı.
- Türkiye ve Fransa arasında 1933 yılında borçlarla ilgili bir görüşme daha yapıldı ve yeni bir antlaşma imzalandı.
- Bu antlaşmadan sonra Türkiye'nin ödeyeceği borçların taksit süreci uzatıldı.

Not: Osmanlı'dan kalan dış borçların son taksidi 1954 yılında ödendi.

Musul Sorunu

- Misakımillî toprağı olan Musul, Mondros'tan sonra, İngilizler tarafından işgal edilmişti.
- Lozan'da, Misakımillî sınırları içinde yer alan Musul'un, Türkiye'ye bırakılması gerektiğini savunsak da bu teklif kabul edilmemişti.

Lozan'da Musul Konusu

Musul sorunu, Türkiye ile İngiltere arasında, 9 ay içinde yapılacak ikili görüşmelerle karara bağlanacak. Taraflar ortak bir karara varamazlarsa Milletler Cemiyetinin vereceği karar geçerli olacak.

- Türkiye ile İngiltere arasında, 1924'te İstanbul'da başlayan görüşmelerden bir sonuç çıkmadı. Bunun üzerine konu İngilizler tarafından Milletler Cemiyetine götürüldü.
- Milletler Cemiyetinin oluşturduğu komisyon Musul'un Irak'a bırakılmasına karar verdiyse de Türkiye bunu kabul etmedi.
- Doğuda çıkan Şeyh Said İsyanı ile uğraşan Türkiye bu mesele ile ilgilenemedi. 5 Haziran 1926'da Ankara Antlaşması imzalandı.
- Antlaşmayla Musul, İngiltere denetimindeki Irak'a bırakıldı. Günümüz Türkiye-Irak sınırı çizildi.

Atatürk'ün Vefatı

10 Kasım 1938

2. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1939

Milli Koruma Kanunu

18 Ocak 1940

Varlık Vergisi Kanunu

11 Kasım 1942

Adana ve Kahire Konferansları

1943

Yalta Konferansı

4-11 Şubat 1945

Millî Kalkınma Partisi

22 Eylül 1945

2. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

1945

Demokrat Partinin Kurulması

7 Ocak 1946

2. Dünya Savaşı ve Türkiye

II. Dünya Savaşı Öncesi

- Atatürk; "Savaş zaruri ve hayati olmalıdır. Milletın hayatı bir tehlikeye maruz kalmadıkça savaş bir cinayettir." ve "Yurtta barış, dünyada barış!" sözleriyle dünya barışının korunmasının öneminden bahsetmiştir.
- II. Dünya Savaşı'nın yaklaşması üzerine dünyadaki gelişmeleri yakından izleyen Atatürk, yaklaşın savaşın etkilerinin ülkemizde hissedilmemesi ve ülke güvenliğinin sağlanması için bir takım önlemler almıştır.
- Atatürk döneminde II. Dünya Savaşı öncesi alınan önlemlere bakıldığında dış politikada gerçekçi, dengeli, barışçı ve milli menfaatleri koruyan bir siyaset anlayışı izlenmiştir.
- Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı öncesi tespitlerinin gerçekleşmesi onun ileri görüşlü, öngörülü ve önsezileri kuvvetli bir lider olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.

Şeyhmus Yüce - www.sosyalbilgiler.biz

II. Dünya Savaşı

Nedenleri

- Dünya barışını sağlamak için kurulan Milletler Cemiyetinin büyük devletlerin (İngiltere) çıkarlarına göre hareket etmesi
- Birinci Dünya Savaşı'nda ağır bir mağlubiyet alan Almanya'nın saldırgan bir tutumla Balkanlara saldırması
- İtalya'nın Habeşistan'a saldırması
- Japonya'nın Mançurya'ya saldırması

Savaşın Grupları

Müttefik Devletler

- İngiltere
- Fransa
- Sovyet Rusya
- ABD

Mihver Devletler

- Almanya
- İtalya
- Japonya

Savaşın Gelişimi ve Sonuçları

- Almanya'nın 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgal etmesiyle İngiltere ile Fransa, Almanya'ya savaş ilan etti (3 Eylül 1939). Böylece II. Dünya Savaşı başladı.
- Savaş, 1945'in sonuna doğru Müttefiklerin lehine dönmeye başladı. Müttefikler Yalta Konferansı'nda "Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etmeyen devletlerin kurulacak olan teşkilata üye kabul edilmeyeceğini" duyurdular. Savaş sonrası dünya siyasetinde söz sahibi olmak isteyen Türkiye tarafsızlık politikasını terk ederek Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etti.
- Savaşı Müttefikler kazandı. Milyonlarca insan hayatını kaybetti.
- Birleşmiş Milletler Teşkilatı dünya barışını korumak için kuruldu.

Şeyhmus Yüce - www.sosyalbilgiler.biz

II. Dünya Savaşı'nda Türkiye

- Savaş başladığında Türkiye denge politikası izledi.
- Ancak jeopolitik konumundan dolayı iki taraf da Türkiye'yi yanında savaşa sokmak için baskı yaptı. Müttefik Devletler, 1943 yılında Adana ve Kahire'de düzenledikleri konferanslarda Türkiye'yi yanlarına çekmek istediye de başarılı olamadı.
- Savaş sonunda kurulacak teşkilata girip dünya siyasetinde söz sahibi olmak isteyen Türkiye Müttefiklerin yanında savaşa girse de herhangi bir cephede savaşmadı.

Savaş sırasında yaptığımız çalışma ve aldığımız önlemler:

- Geceleri sokağa çıkma yasağı uygulandı.
- Gece saldırılarına karşı karartma uygulandı.
- Bir milyona yakın erkek, savaş ihtimaline karşı aske-re alındı.
- Savaş nedeniyle haksız kazanç elde edenlerden varlık vergisi alındı.
- Boğazların güvenliğini sağlamak için boğazlara yakın olan çevre illerde sıkıyönetim ilan edildi.
- Hastalıkları önlemek için tedbirler alındı.
- İstanbul'da özel araçlarla trafiğe çıkmak yasaklandı.
- Milli duyguları incitecek radyo yayınları yasaklandı.
- Millî Korunma Kanunu hazırlandı.
- Ekmek, şeker ve et gibi tüketim malzemeleri "karne" ile dağıtıldı.

Atatürk'ün Vefatı

10 Kasım 1938

2. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1939

Milli Koruma Kanunu

18 Ocak 1940

Varlık Vergisi Kanunu

11 Kasım 1942

Adana ve Kahire Konferansları

1943

Yalta Konferansı

4-11 Şubat 1945

Millî Kalkınma Partisi

22 Eylül 1945

2. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

1945

Demokrat Partinin Kurulması

7 Ocak 1946

Demokrasi Yolunda Güçlü Adımlar

Çok Partili Yaşama Geçiş

- Atatürk döneminde çok partili hayata geçiş denemeleri olmuş ancak henüz uygun ortam olmamasından dolayı ve inkılapların yapılmasını hızlandırmak için tek partili hayat devam etmek zorunda kalınmıştır.
- II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupalı Devletlerin ve ABD'nin demokratik anlayışla yönetilen ülkelerle işbirliğinin oldukça önemli olduğunu vurgulaması Türkiye'de çok partili yaşama geçiş için çalışmaların yeniden gündeme gelmesine neden oldu.
- Birleşmiş Milletler Anayasası'nda, teşkilata katılabilmek için "demokratik bir rejime sahip olunması" gerektiği hükmünün yer alması bu çalışmaların hız kazanmasında rol oynadı.
- II. Dünya Savaşı'nın yarattığı ekonomik etkilerin ülkemizde de görülmesi hükümet içinde fikir ayrılıklarına neden oldu. Bu durum yeni partilerin kurulacağını sinyali veriyordu.
- II. Dünya Savaşı'ndan sonra Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün: "Tek eksiğimiz hükümet partisinin karşısında başka bir parti bulunmamasıdır." sözleri muhalefet partilerinin kurulmasını hızlandırdı.

Şeyhmus Yüce - www.sosyalbilgiler.biz

Çok Partili Yaşama Kesin Geçiş

- İsmet İnönü'nün bu açıklamasından kısa bir süre sonra 18 Temmuz 1945 yılında sanayici iş adamı olan Nuri Demirağ tarafından Milli Kalkınma Partisi kurulmuştur.
- Milli Kalkınma Partisi'nin kurulması ile cumhuriyet tarihinde çok partili hayata geçiş sağlanmış oldu.

Demokrat Partinin Kurulması

- Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), savaşın olumsuz etkilerini hissetmiştir. Yaşanan ekonomik sıkıntılara karşı hükümetin yaptığı bazı çalışmalar parti içinde görüş ayrılığına neden olmuştur.
- Hükümetin "Çiftçi Topraklandırma Kanunu" ile halkın sorunlarını çözme girişimine Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan, Fuat Köprülü gibi kişiler muhalif bir tutum sergilediler.
- Bu milletvekilleri "Dörtlülük Takrir" adı verilen bir önerge verdiler. Önergeleri kabul edilmeyince bunun üzerine bu dörtlülük 7 Ocak 1946 yılında Demokrat Partiyi kurmuştur.
- Demokrat Partinin kurulduğu 1946 yılında Türkiye'de ilk kez birden çok partinin katıldığı seçim yapıldı.
- 1946 seçimlerinde iktidar değişmese de millet iradesinin belirleyici olduğu demokratik bir sisteme kavuşuldu.
- 1950 yılında yapılan seçimlerde Demokrat Parti, iktidarı CHP'den almayı başardı.

Çok Partili Yaşama Geçişin Sonuçları

- Demokratik devlet anlayışı ve milli egemenlik anlayışı güçlendi.
- Hükümet işlerinin denetlenebilmesinin (muhalefet) önü açıldı.
- Farklı fikir ve düşünceler yönetimde ve mecliste temsil edildi.
- Düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki engellerden biri kalktı.

Atatürk'ün Vefatı

10 Kasım 1938

2. Dünya Savaşı'nın Başlaması

1939

Milli Koruma Kanunu

18 Ocak 1940

Varlık Vergisi Kanunu

11 Kasım 1942

Adana ve Kahire Konferansları

1943

Yalta Konferansı

4-11 Şubat 1945

Millî Kalkınma Partisi

22 Eylül 1945

2. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

1945

Demokrat Partinin Kurulması

7 Ocak 1946

Yıllardır ürünlerimizi alarak bizlere destek olan tüm öğretmen ve öğrencilere teşekkür ederiz.

Akıllı Defter, Atölyem, Soru Bankası, Deneme Sınavı, Yaprak Test ve daha fazlası için www.ariyayin.com www.acilkitap.com adreslerini ziyaret edebilirsiniz.

Şeyhmus Yüce
www.sosyalbilgiler.biz